

Klub psychotroniky a UFO

Borská ul. č. 19, (Hotel Victoria), 320 22, Plzeň, ČR

<http://www.kpufo.cz>

E-mail : kpufo@kpufo.cz

bc. et dr. L. Šafařík
tajemník

Ministr kultury České republiky

**Ministerstvo kultury ČR
Maltézské náměstí 471/1
CZ 118 11 Praha 1 – Malá Strana**

Plzeň : 2.3.2006

Věc : Ochrana megalitických památek v České republice

Vážený pane ministře !

Náš *Klub psychotroniky a UFO* je zájmovou neziskovou organizací, která sdružuje zájemce mimo jiné i o prehistorické megalitické stavby a památky megalitické kultury u nás i ve světě.

O megalitických památkách v *České republice* se mezi odbornou a tím méně laickou veřejností ví velmi málo. Je to škoda. Právě území našeho státu bylo v prehistorii velmi významné svými megalitickými stavbami, které prezentují nejstarší neolitickou architekturu Evropy, snad i celého světa.

O to víc je alarmující skutečnost, že poslední zbytky megalitických staveb na našem území jsou bezohledně ničeny, aniž by se jim dostalo ze strany státu patřičné pozornosti, odborné péče a ochrany.

Členové naší organizace při svých cestách po Evropě měli možnost srovnávat. Kamenné megalitické objekty Anglie, Francie, Malty a jiných států, jsou nejen světoznámé turistické atrakce, ale především kulturní památky neolitické prehistorie těchto zemí. A tyto země se k nim podle toho také chovají. Nejen, že jsou stále středem zájmů vědec-

kých archeologických pracovišť, ale příslušné státy zajišťují ochranu, údržbu a popularizaci těchto objektů.

Bohužel je situace u nás zcela odlišná. Můžeme tento stav dokumentovat na konkrétních příkladech :

„Kounovské kamenné řady“ (okr. Rakovník) – prohlášeny kulturní památkou již v roce 1964. Doposud nedostatečně archeologicky prozkoumaná lokalita, která byla v posledním století ze dvou třetin zcela zničena. Ale i tak zbývající část o rozloze 14 hektarů je srovnávána s bretaňským Carnacem. Ale i přes platné právní normy, zajišťující ochranu kulturní památky, faktický stav je alarmující. V posledních letech byla lokalita několikrát vážně poškozena při lesní těžbě. Naposledy v roce 2004 byla zcela zničena rozloha téměř 1 hektaru. Vlastník pozemku použil k těžbě dřeva těžkou techniku, která porušila průběh řad a odsunula kameny na okraj pozemku. Poškození kulturní památky bylo na podnět *Klubu psychotroniky a UFO* řešeno za účasti všech kompetentních orgánů (*Ústav památkové péče, Krajský odbor památkové péče, Okresní muzeum Žatec, Obecní úřady* okolních obcí) s vlastníkem pozemku, odpovědným za způsobená poškození. Stanovisko vlastníka bylo na začátku jednání přinejmenším zarážející. Nejen že vlastník pozemku, prohlášeného za kulturní památku, neznal své zákonné povinnosti, ale naprosto odmítal pochopit význam a kulturní hodnotu tohoto místa. Prioritou bylo pro vlastníka pozemku jeho ekonomické využití, bez ohledu na nějaké kameny. Jeho názor v průběhu jednání příslušní úředníci opravili, ale zničenou megalitickou stavbu už neopraví nikdo.

„Megalitická lokalita Kluček“ (okr. Louny) – nejrozsáhlejší lokalita s výskytem prokazatelně největších kamenů co do hmotnosti. Ještě v devadesátých letech zde bylo evidováno přes 400 kamenů 0,5 – 3 metry s hmotností až 45 tun. Kameny byly odstraněny z polních ploch a vznikajících chmelnic na okraj a do přilehlé strže. *Klub psychotroniky a UFO* navrhuje pro záchranu alespoň doposud nezničených kamenů zřízení skanzenu na přilehlé lesní ploše, kam by byly soustředěny kameny a jejich fragmenty z okolních svahů a strží. Pokud se tak nestane v brzké době, budou poničené zbytky megalitů zahrnuty zemědělským odpadem a zeminou. Historicky cenná lokalita tak zanikne navždy.

„Prehistorická kamenná svatyně Cehnice“ (okr. Strakonice) – odkryta strakonickými archeology v roce 2003. Datována do období „knovízské kultury“ – 1000 let př.n.let. Zahrnuje sociokultovní kamenný objekt s jediným datovatelným „menhirem“ u nás. Pů-

vodní záměr archeologů o zachování nálezové situace se ukázal nereálným. Kameny byly poškozeny krátce po skončení archeologického průzkumu činností soukromého majitele pozemku. *Klub psychotroniky a UFO* inicioval záchranu zbytků kamenné svatyně. Setkání všech zainteresovaných orgánů v lokalitě Cehnice (archeologové, památkáři, zástupci obce, KPUFO) nenašlo řešení, odpovídající významu této unikátní prahistorické památce. Vlastník pozemku se na jednání nedostavil a v podstatě není od něj právně vymahatelná povinnost stran ochrany předmětné lokality. Tak se stane, že zmizí kus české historie, jenom proto, že je lokalita situována na soukromém pozemku.

„Objekty typu „henge“ u Horního Metelska“ (okr. Domažlice) – objevené v sedmdesátých letech Archeologickým ústavem Praha. Jde o jediné objekty svého druhu v Čechách. Jsou poškozeny lesní těžbou opakovaně, naposledy v jarních měsících 2005. *Klub psychotroniky a UFO* monitoroval postupující devastaci archeologicky významné lokality a inicioval její ochranu zařazením na seznam kulturních památek. Jednání s majitelem pozemku o nápravě stavu a prohlášení lokality kulturní památkou proběhlo za účasti všech zainteresovaných stran (archeologové, památkáři, zástupci obcí, majitel pozemků, KPUFO). Výsledkem byla dohoda o společném postupu při ochraně této výjimečné lokality. Návrh na prohlášení objektů typu „henge“ chráněnou kulturní památkou byl akceptován. Stupeň poškození objektu navíc navodil nutnost neodkladného provedení komplexního záchranného archeologického průzkumu.

Z několika výše uvedených případů je zřejmé, že to je občanská iniciativa nás, členů *Klubu psychotroniky a UFO*, která se snaží zachránit z megalitických objektů, co se ještě zachránit dá. Bohužel, ze strany státních institucí, které by měly mít tuto snahu nejen v popisu práce, ale také jako součást svého profesního zájmu, není valná aktivita. Je pravda, že orgány státní památkové péče reagovaly na naše podněty stran ochrany megalitů rychle a odpovědně. Je ovšem také smutnou skutečností, že bez upozornění nás, amatérských nadšenců, by došlo ve velmi krátké době k naprostému zániku i těch několika posledních zbytků megalitických objektů na našem území. A to za naprosté ignorance odborných pracovišť a úřadů. Právě na tomto příkladu – megalitických objektů, je patrné, jak nedokonalý systém ochrany památek obecně v našem státě je v posledních desetiletích praktikován. Pokud se nezmění systém ochrany, údržby a využívání objektů památkové péče (a to nejen těch úředně uznaných), nepomůže sebelepší personální politika. I ten nejlepší úředník, když nebude motivován tvrdým a nekompromisním tlakem

k aktivnímu přístupu při plnění svých povinností, se časem stane líným a pasivním. Tou motivací je ekonomika. Tak to funguje v řadě států, které nám dávají názorný a desetiletými prověřený příklad organizace památkové péče a to nejen o megality.

Anglie – je v přístupu k památkám, zvláště těm prehistorickým, příkladem pro zbytek světa. Celostátně působí organizace „English heritage“, v jednotlivých hrabstvích je organizována státní péče o památky prostřednictvím organizace „The National Trust“. Tato organizace s přímou státní podporou řeší přímo v terénu opravy, údržbu, ostrahu a komerční využití všech historicky významnějších míst v Británii. Provozuje síť informačních středisek, která jsou ve všech větších anglických městech. Tato střediska fungují současně jako prodejny pohlednic, map, informační, reprezentativní, ale i populárně vědecké literatury, vstupenek na kulturní akce a do historických objektů. Spolupracují se soukromými dopravci, vyhlídkovými letišti, turistickými průvodci a ubytovateli. Prostředky, získané komerčními aktivitami se okamžitě vrací zpět do péče o památku. Výborně funguje reklama a propagace všech turisticky zajímavých míst, protože je v zájmu samotných podnikatelů. Objekty musí být známy a musí být vidět. Mezi ty patří i megalitické lokality, které by bez patřičné popularizace zůstaly pro běžné turisty jen nezajímavými archeologickými artefakty. Náležitá úprava těchto míst s informačními tabulemi, fotografiemi z archeologických průzkumů, přehlednými plány a modely dělá z těchto lokalit turisticky velmi atraktivní místa častých a početných výprav. Návštěvnost míst jako *Stonehenge*, *Avebury*, *Silbury Hill*, *West Kennet* jde každoročně do milionů turistů z celého světa. A to ještě ve třicátých letech byla tato místa jen hromadami kamení, o kterých mělo povědomí jen několik odborníků. Teprve padesátá léta znamenala zvýšený zájem o megalitické památky v Británii a u řady z nich byla zahájena rekonstrukce do dnešní podoby. Vyplatila se. Tyto památky se staly světoznámé. Jsou intenzivně využívány, pečlivě udržovány a vydělávají miliony.

Francie – je příslovečná péčí o své kulturní památky. A má jich hodně. Také památek megalitických, s rozsáhlými světoznámými oblastmi Bretaně, Normandie a přilehlých ostrovů. Místa jako *Carnac*, *Locmariaquer*, *Gavrinis* jsou turisticky velmi navštěvovaná a žijí z turistického ruchu jen díky prehistorickým kamenům. Péče o megalitické památky je organizována státem v rámci jednotlivých departmánů a regionálních muzeí. Konkrétně v Bretani je to *Service Regional de l'Archeologie de Bretagne*, zajišťující informační službu přímo v objektech, úpravu objektů a jejich ostrahu. Ubytovací, dopravní, stravovací služ-

by pro turisty, jakož i prodej suvenýrů zajišťují v těchto místech četné soukromé provozy. Ty se také starají o reklamu a propagaci megalitických objektů a to v zájmu vlastní prosperity. I v těchto megaliticky významných oblastech by kamenné objekty nebyly tak turisticky atraktivní, kdyby nebyly částečně v nedávné době rekonstruovány, zpřístupněny a vybaveny turisticky atraktivním zázemím. Ještě před sto lety byla Bretaň chudobnou rybářskou oblastí. Megalitické kameny z ní udělaly kvetoucí výletní a turistické centrum.

Malta – známá neolitickými kamennými chrámy, zapsané v seznamu UNESCO. Bez pečlivé údržby, oprav a přísné ochrany se tyto objekty samozřejmě neobejdou. Vše zajišťuje stát. Každý objekt je početně obsazen odborným i pomocným personálem s dozorem *Muzea prehistorie* ve Valletě. Všichni, od ředitele až po posledního vrátného a uklízečky jsou státní zaměstnanci a do této oblasti naprosto nezasahuje soukromý sektor. Nejbližší prodavač limonád je až za plotem přísně střežených megalitických areálů. Vstupné je vysoké a turistů miliony.

Česko – o megalitech nikdo nic neví a vlastně ani nechce vědět. Regionální muzea nemají prostředky ani na běžný provoz. Archeologická pracoviště považují megality jen za místní bájeslovný kolorit a kameny tiše mizí. Úředníci památkové péče sice reagují na podněty členů *Klubu psychotroniky a UFO*, ale pozdě. Ještě pár let a bude po problému. Zbývající kameny zmizí a s nimi i problém ochrany a péče o české megality.

Za hlavní příčinu současného neutěšeného stavu považujeme legislativní absenci účinných právních norem ochrany nejen již vyhlášených kulturních památek, ale všech kulturně významných objektů u nás. Zákon *České národní rady č. 20 / 1987 Sb., o státní památkové péči* v době svého vzniku předpokládal všelidové vlastnictví všeho a normalizovaného socialistického člověka. Současná realita je jiná. Novelizace výše citované právní normy nevyřešila základní rozpor, který se zvláště výrazně projevuje právě na příkladu megalitických prehistorických lokalit a tím je soukromé vlastnictví pozemků s kulturně historickým významem. Tyto pozemky logicky se vlastníci snaží ekonomicky využívat. A to bez ohledu na jejich často nevyčíslitelnou historickou hodnotu. Často s devastujícím výsledkem. S naprosto zřejmým nepoměrem dosažených ekonomických zisků a současně vzniklých ztrát na kulturních hodnotách. Bez jakýchkoliv omezení a zábran ze strany státu. A to je chyba. Chyba v systému ochrany památek začíná nedostatky v legislativě a končí absencí přímého výkonu každodenní praktické péče o konkrétní památkově významný objekt. Zjednodušeně řečeno – chybí přítomnost státních

zřízenců v placatých čepicích a s koštětem, či jiným nástrojem údržby, oprav či ostrahy, v ruce. Dá se sice očekávat, že se stát probudí a bude se snažit vnést do stavu věcí nápravu. V případě megalitů v České republice už včera bylo pozdě.

Možná se zdá být podivné, že zrovna my, členové *Klubu psychotroniky a UFO* se snažíme o nápravu problému, který by měl být profesní doménou řady státem placených institucí. Je to asi právě tím, že náš zájem není zatížen jakýmkoliv hmotným zájmem. Nejsme existenčně vázáni na stávající propletenec státních úředníků a politiků. Nejsme vázáni stranickou disciplínou a nehrozí nám kariérní pád při nesouhlasném postoji těch nahoře. Je třeba si otevřeně přiznat, že hnacím prvkem současné společnosti je momentální materiální zisk. Když uvážíme, že náš současný stáječek je navíc vystaven nelítostnému ždímání ze strany velkých nadnárodních monopolů a koncernů, zavalován odpady okolních zámožných států a okrádán bezohlednými omezenými politickými darebáky, jeví se v tomto kontextu naše snaha o uchování kulturního dědictví, konkrétně prehistorických megalitických objektů jako naivní a malicherná činnost několika entuziasticky smýšlejících blouznivců. Navíc profesně nekompetentních. Možná jsme takoví, ale náš zájem o věc a neodkladnost rychlého dosažení nápravy nás k tomu nutí. V tom by naše snahy, pane ministře, měly být shodné. Proto doufáme ve Vaše pochopení situace a využití Vaší autority a vážnosti pro dosažení nápravy.

Se srdečným pozdravem

MVDr. Pavel Kroupa
Sekce Megalit při *Klubu psychotroniky a UFO*

Luboš Šafařík
tajemník *Klubu psychotroniky a UFO*